

Új célkitűzések, új munkamódszerek a szociális segítség terén

A szociális segítség jelenti mindazokat az állami és társadalmi tevékenységet, melyeknek az a céljuk, hogy a legszélesebb néprétegek életvezetése is megfeleljen a kultúra időszerű eszméinek. Jelenti tehát mindazokat a törekvéseket, melyek a kulturálisan kevésbé fejlett, vagy veszélyeztetett néprétegeknek egészségügyi erkölcsi és gazdasági téren való megsegítése érdekében történtek.

Már ez a megállapítás éles határvonalat húz a régi fajtájú jótékonykodás és a modern értelemben vett szociális segítő munka között.

A jótékonyság akkor lép a működés terére, mikor már megvan a baj. A jóléti gondozás ellenben kimutatja az elszegényedés okait, hogy a testi és erkölcsi züllést megelőzze. Amíg tehát a jótékonyság pillanatnyilag, ideig-óráig enyhíti a nyomort addig a szociális segítő munka iparkodik egy saját lábán megálló élet lehetőségeit kialakítani, meremteni. Ebből következik, hogy minden szociális segítő munka egyúttal nevelő munka, míg a jótékonyság demoralizál. A társadalom számára hasznos tagokat nevel az egyik, — koldusokat, a megalázottságukat mái nem is érző kreatúrákat a másik. A magasrangú, felfelé ívelő társadalom számára kétségkívül ez a nevelőmunka a végtelenül fontos, mert embereket formál azokból, akiket a régimódi alamizsnálkodás koldu soknak hagyott.

A céltudatos segítő gondoskodás tehát nem elégszik meg a szegények istápolásával, hanem — ha csak módjában áll — iparkodik azokat gazdasági önállóságukhoz visszasegíteni. Iparkodik hatással lenni életük kialakítására s bennük azokat a jó tulajdonságokat kifejleszteni, amelyek segítségével bekapcsolódhatnak a *dolgozó társadalom* gépezetébe. Ilyeténképpen aztán a *segítő nemcsak ad*, de hasznosakká tesz pailagon heverő erőket az összesség számára.

Igazán itt az ideje, hogy minden szociális segítő egyesület (jótékony egyesület) új programot állapítson meg, melynek tengelye a hármas jelszó: új utakon át, új célkitűzések felé. új módszerek alkalmazásával.

Az általános gazdasági inség olyan segítő rendszert követel meg, mely a rendelkezésünkre álló eszközök és erők legmesszebbmenő *takarékossága* mellett is *átfogó és koncentrált munkamódszereket tesz lehetővé*. Ezzel szemben *mi a helyzet ma?* A jótékonyági és más szociális intézmények *erőforrásai egyre inkább szűkülnek., a segítségre szorulóknak pedig egyre nagyobb.* Két ellentétes irányú jelenség, két ellenkező irányú erő, melynek eredőjét nem lehet a régi rendszer metódusává! megtalálni. A cél tehát kettős: A kiapadóban levő segítő forrásokat újabb források feltárásával gazdagítani, ez az egyik cél. A másik pedig: A még így is megcsappant bevételeket új munkamódszerek beállításával olyan racionálisan beosztani, hogy a rászorultak bármennyire megduzzadt tömegein segíteni tudjunk.

Nézzük meg, milyen volt a *segítés módja* szinte a legutóbbi időkig, .ízt mondhatnók: *napjainkig*. Tulajdonképpen az történt, hogy a *segítésre szoruló maga sem ösmervén* saját életviszonyainak lényegét s a várható támogatás hatását: beáll kérelmezőnek. A *segítő* pedig, akár mint «'z'yen, akár mint egy jótékony egyesület képviselője — általánosságban «'lismervén a kérelem jogosultságát, iparkodott a nyújtandó segélyek mértékének *teljesen önkényes megállapításával* megadni a kért támogatást, anélkül, hogy annak várható hatásával a legkevésbé is számot vetett volna.

Példa: Egy asszony jön a jótékony egyesülethez, hogy élelmet kérjen öt éhező gyermeke számára. Az egyesület annak rendje-módja szerint kiküldi megbízottját, aki megállapítja a gyermekek ki nem elégitő táplálkozását s az anya szorgalmas, munkás életmódját, öt pengős élelmiszer-csomagot utaltak ki neki. És az eredmény? Az iszákos családapa keresetének még megmaradt garasait is elitta és családját még cudarabbul bántalmazta.

Másik példa: Egy asszony ruhát két 12 éves fia számára, akit gimnáziumtársai rongyos ruhája miatt kigúnyolnak. Férjétől nem mer pénzt kérni, mert az nagyon fukar és hirtelen haragú. A resersirozó hölgy megállapítja a bemondott adatok helyességét és kiutalják az öltözetet. Az apa dühbe jön s a család nyugalma teljesen felborul.

A segítő munka nem maradhat ezen a *félúton*. Meg kell tenni a következő lépést már csak azért is, mert a viszonyok egyre romlanak és a *könnyelmű pazarlásnak* — mert méltán nevezhetők annak a fenti példához hasonló esetek — véget kell vetni. Egyre nagyobb tömegek jéjelentkeznek támogatásért s a segítő egyesületeknek be kell látniok, hogy ezek a *primitív, irracionális módszerek* már azért sem célrevezetőek, mert teljesen eredménytelen a hatásuk. *Meg kell látunk az új jelenségeket.*

A modern gazdasági élet, különösen a természetellenes és egész-

ségtelen viszonyok között élő nagyvárosok ínségei sokkal nagyobb számban vannak egyrészt, másrészt pedig az életigények megnövekedése, a kultúrideálok fejlettsége következtében nagyobb a hézag a szükségletek és azok kielégítése között.

Az emberek elszakadtak a rögtől. A munkakeresés vándorlásra készíteti őket. *A család szétszakadt, atomizálódott.* Mint a futóhomokot, mint őszi faleveleket a szél, úgy hajítja őket a munka egyik helyről a másikra. Az „otthon” fogalma megszűnt a városi lakosság nagy része számára. A „szakma” fogalma is nagyon megsínyli a viszonyokat. A szakszerű foglalkozás helyét elfoglalja a folyton változó munkaviszony. Nem mindenki talál munkát, aki dolgozni akar. Az a gazdasági támasz, melyet eddig a család és a rendezett munkaviszonyok nyújtottak az egyesnek egyéni nehézségei alkalmával — megszűnt. *Az ifjúság* gyökerét veszítette, otthonától, családjától elidegenedett. De nemcsak a gazdasági nyomorúság veszélyezteti. Hiányzik neki a *szülők nevelő ráhatása, a család nevelő befolyása.* Saját magára van hagyatva éppen abban a korban, mikor az emberfiának legnagyobb szüksége volna a vezetésre. És ez nemcsak a családjától távol élő egyedülálló fiatalságra vonatkozik. Nagyon sok esetben tehetetlen a család nevelői befolyása a még formailag ottélő, de önálló keresettel rendelkező fiataloknál is, így áll elő a *szellemi és erkölcsi ínség.*

A nagy tömegek összezsúfolódása, a rossz lakásviszonyok, a levegő és napfény hiánya, az egészségtelen táplálkozás, iszákosság és egyéb tömegbetegségek, rossz népszokások, a mindezekből származó testi-lelki, erkölcsi nyomorúság teszi szükségessé az általános óvó rendszabályok, a hatósági *szociálpolitikai intézkedések* egész sorát.

De *az egyéni segítés is változik.* Annyi minden körülmény befolyásolja a nincstelen ember nyomorúságát, hogy nem elégedhetik meg a segítő készség azzal, hogy ad, egyszerű belátás, vagy sajnálkozás alapján. *A szív hangja mellett megszólal az értelem szava* is, az okos belátásé, vagy talán inkább meglátásé, hogy az úgysem segítés, hogy *a pillanatnyi segély helyét el kell foglalnia a segítés processusának, a támogatás helyét a kezelésnek.* Hogy gyökerében kell megfogni a bajt, hallatlan körültekintéssel. Be kell látni, hogy nem célszerű segítség az, ha a kérelmezőnek alamizsnát nyújtok, hanem az életviszonyainak a befolyásolására van szükség, amelyet csak gondos és szorgos kutatás után lehet alapnak tekinteni, melyre építhetünk, hogy élet- és megélhetési lehetőséget teremtsünk számára az új, adott viszonyok között.

A szűkölködőt tehát nem tekinthetjük ma már annak a nyomorúságos kéregetőnek, akivel szemben a társadalom azt tartotta kötelességének, hogy egy bizonyos megszabott, korlátozott és sematikus *könyörödományt* nyújtson élete továbbtengetésére. Ma, mint ezt szomorú ta-

pasztaltból valamennyien tudjuk, tömegével kerülnek úgynevezett jobfe emberek is abba a sorba, hogy segítségre szorulnak és ezek a rétegek — sajno egyre többen vannak. *Elképzelhető-ő, hogy ezeket egyszerűen a kéregetők, a koldusok sorába taszítsuk?!* Nem! Már csak azért sem, mert olyan sokan vannak, hogy lassan túlhaladja számuk a még valamelyest ellátottakét. *De különösen nem teheti ezt a zsidó társadalom. Mely már ősi tradíciójánál fogva sem hagyhatja elveszni, koldussorba zúllani testvéreit.*

Pillantsunk vissza néhány mondatban a múltra, a zsidó törvényes hagyományokra, hogy megállapíthassuk, miszerint a fönnebb elkerülhetetlennek jelzett új módszerek lényegileg csak visszatérést jelentenek *mindenfajta szegénygondozás ősforrásához: a Bibliához* és egyéb szent könyvekhez.

A rendelkezések egész sora iparkodik már a legrégebb időkben is *biztosítani Izrael népének a szociális igazságot, a szociális kiegyenlítő-dést.* Két vezető gondolat játszott szerepet az illeténvaló kialakulásnál. Az egyik az isteni parancs, amely szerint Isten szeretete az emberek iránti való szeretetben nyilvánuljon meg. Nem példázza-e ezt a két törvénytábla, melyek közül az egyik az isten, a másikon az emberek iránt való köteleességek foglaltatnak? A két köteleességszócsoport között pedig mint egy összekötő átmenet a szülők iránt tartozó feladatok parancsa.

A másik alap, amelyen a zsidó jótékonyosság nyugszik, amely a szociális rendelkezéseket kialakítja és eleven tartalommal megtold: az a hittétel, hogy az ország, a föld az Istené, hogy birtoklói azt csak használatra kapták és így az ínségeseknek is részt kell juttatniuk Isten adomnyaiból. Ezért mondja a Biblia több helyen is: A szegényeknek jóguk van a földhöz, hiszen Istené az. Ezért nem szabad az olajfa és a szőlő böngéiet leszedni, az elhullajtott kávéét fölemelni, a vetés széleit aratni: az árváké, az özvegyeké, a szükülködőké legyen az. Minden hetedik esztendő szombatév, amikor pihen a föld és ami akkor vadon terem a mezőn, a szőlőhegyen: a szegényeké. Ugyanez évben megszűnik minden szolgaság. Az 50. esztendő pedig, a jóbél-év, minden elhullott birtokot visszaad eredeti gazdájának, vagy örököseinek, hogy ne alakulhassanak ki nagy társadalmi ellentétek. Rengeteg rendelkezés van még a mózesi törvényekben a gyengék védelmére. Sok szó esik az írásban a könyörületességről. Zsoltárirók, próféták zengik ékes szavakban ezt a tisztult szociális felfogást, melyet legpregnansabb mégis a legrégebb rendelkezés fejez ki, Mózes III. könyvének 19. fejezete: *Szeresd felebarátaiat, mint tenmagadat.*

Ha mindezeket a törvényeket és figyelmeztetéseket mint egységes rendszert nézzük, úgy igen szélesvonalú *jóléti gondozást állapíthatunk*

meg. *Martin Buber* igen találóan a szociális élet ritmusának nevezi ezt. Tényleg, e törvények nemcsak a szegények gyámolítását követelik, de a földbirtok-törvény ék rendelkezései messzemenő gondoskodást jelentenek. *Az elszegényedés megelőzését* célozzák e törvények, a társadalmi ellentétek kiegyenlítését. A szegényt, a szolgát, a munkást védi *a szombat szentsége* a túleröltetéstől és egészségi ártalmaktól. Jóléti gondozás ez a szó legigazibb értelmében, már amennyire szükség volt erre az akkori egyszerű életviszonyok között.

A szétszóródás, a galut első századaiban, valamint a közép- és újkor elkülönített gettóiban a teljes sorsközösségben élő zsidóság igazán lestvéri módon istápolja az elesetteket. Innen származik a ma is sokat fölhánytorgatott — de a valóságban alig-alig eleven — *zsidó szolidaritás*. Tényleg nem hagyták elbukni az amúgy is keserves zsidó sorson túi még más csapással sújtottat s a társadalmi segítség megható példái teszik ragyogóvá a gettó kifelé sötét arculatát.

Ma sem demorizálhatjuk az elszegényedett zsidó tömegeket avval, bogy alamizsnát nyújtunk nekik s a koldusok sorába juttatjuk őket. Ne feledjük, hogy aki ezt bármily nehezen is, de egyszer megkezdte, megszokta, mint mondani szokás: „nem tud már pirulni”; elveszítette azt az erkölcsi erőt, amely elképzelhetetlenné tette számára az alamizsna, vagy adomány elfogadását.

A segélyezés mai módszere mélyen lealacsonyító és amellet teljesen értéktelen. Megalázkodó koldusokat tenyészt ahelyett, hogy iparkodnék hasznos munkás tagokat nevelni a társadalomnak. Már megállapítottuk az előbb, hogy a ma ínségesét nem szabad nyomorúságos kére-

getőnek tekinteni, hanem a társadalom tagjának, amely *társadalom erői vele összefüggenek és általa korlátoztatnak*, mint akinek ténykedései, bajai, gátlásai, cselekvései olyan konstellációkat teremtenek, amelyeket új elrendezés révén enyhíteni és normálissá formálni lehet és kell is. Vagyis kiemelni a koldussá sülyedés hínárjából, illetőleg *megelőzni profilkattikus segítség nyújtásával a koldussá válást.*

Ezért kell kiterjeszteni az úgynevezett *környezettanulmányokat* azokra a szociális körülményekre, amelyekben a segítségre szoruló él és az ezekből adódó segítő lehetőségekre. Azaz: *meg kell keresni az in* ség lényegét*, hogy közelebb jussunk legyőzésének lehetőségeihez. Ezért nem elégszünk meg ma már a kérelmező bmondásával, a közvetlen környezetében, vagy a lakótársaknál beszerzett adatokkal, de bevonjuk vizsgálatainkba az orvost, a tanítót, a munkaadót, a munkástársat. Az ő megfigyeléseik és vallomásaik alapján próbáljuk a segítséget kérő meglevő erőit és hajlamait megösmerni, hogy azután a segítség módjánál ezt figyelembe vegyük és az esetleg fennforgó ellenállásokat leküzd-

Helyes tehát a megállapítása egy német szociálpolitikusnak, aki a következőket mondja: *„Es ist klar, dass Wohwollen und Wille zum Helfen nicht allein ausreichen, um dieser Mannigfaltigkeit der Aufgaben gegenüber das Richtige zu treffen, sondern dass verschiedene andere Faktoren dabei nicht minder wichtig sind, vor allem Kenntnisse und Erfahrungen, die sich nicht nur auf die Hilfsmittel und Quellen, welche der pflegerischen Arbeit zu Gebote stehen, sondern auch auf desozialen Verhältnisse der Gegenwart im allgemeinen und die Pflege im besonderen erstrecken*⁶.

Ím egy példa: Munkásember lakbérsegélyt kér, miután gyakori munkariélkülisége miatt hátra van a bérfizetéssel és kilakoltatással fenyegetik. Utolsó munkaadója azt a felvilágosítást adja, hogy az illető összeférhetetlen természetű munkástársaival, de különösen az előmunkásokkal szemben. A családnál való érdeklődés alkalmával kitűnik, hogy nevezett faluról került föl, ahol apjánál tanulta ki a lakatosmestéret és nem tud a nagyvárosi életviszonyokhoz alkalmazkodni. A házbeli lakók azt az információt adták, hogy az illető melegszívű családapa és a házaspár rendkívül szorgalmas és vállalkozó szellemű. Az adatok alapján rendezték a házbértartozást és hozzásegítették, hogy egy kis javítóműhelyt nyisson, ami által eltűntek a munkástársakkal való súrlódási felületek és a házastársak mindketten értékesíthették képességeiket és szorgalmukat.

A mai gazdasági viszonyok között tehát a gondozás nem elégedünk meg avval, hogy védelmet nyújt az egyes embernek, hanem annak életmunkáját segíti elő s ezzel az összesség jólétét szolgálja. A modern gondozás megkívánja a mai nehéz viszonyok között a magas minőségű munkát, mely a jól megválogatott módszerek alapján nemcsak támogatást, hanem hathatós segítséget is nyújt. Mert az inséget nem foghatjuk fel adottságnak, meglevő és változhatatlan állapotnak, hanem csak élet egy stádiumának, melyet le kell küzdeni.

Minden segítő gondozásnak az alapja tehát *a segélyre szoruló minden életkörülményének a feltárása*, amelyek egymással kauzális összefüggésben vannak és kölcsönösen okai és következményei az inséges állapotnak. Így például a drága lakás nehezíti az anyagi helyzetet — olcsó lakás pedig rontja az egészségi állapotokat. A betegség a rossz viszonyokból következő túleröltetés következménye. Egy oka az elhanyagolt háztartásnak. A gyermekek elzüllesztését gyakorta gazdasági tönkremenés, a rossz lakásviszonyok, vagy az anya betegsége okozza. Csak, ha világos és pontos képet nyertünk a tényleges körülményekről, nyílik alkalmunk olyan alapvető intézkedésekre, melyek a segítő beavatkozást megindítják. És itt nagyon ügyeljünk, hogy minden baj okát *a segítésre szoruló önvádjaiban*, egyéni töké-

letlenségeiben keressük. Az újabb pszichológiai kutatások, különösen *Freud* és *Adler* megállapításai rámutatnak olyan lelki motívumokra, melyekért nem annyira az egyén, mint inkább a ráható körülmények tehetők felelőssé. A kutatás, a tudakozódás egyetlen célja, hogy megismerjük az állapotokat és a segítség lehetőségeit. Ezért kell bepillantást nyernünk a segélykérő otthoni körülményeibe, amelyek gyakran rendkívül pontosan számolnak be szokásairól és kiindulásul szolgálnak a további kérdések tisztázásánál. *A családtagok munkaviszonyai, munkaképessége és készsége, a lakásviszonyok a helyiségek lakottsága, száma, a lakás állapota, a családtagok egészségi állapota, azok gyógyítási lehetőségei, viszonyuk a biztosító intézményekké., a bevételek, segélyek, járadékok tudakolása mind hozzátartoznak az alapos kivizsgáláshoz.* Rendkívül fontos, hogy az egyes segítő intézmények szolgáltatásait is figyelembe vegyük, nem okvetlenül azért, hogy közbelépésünkre a segélyek valamelyikét beszüntessék, hanem hogy a cél érdekében *egységem eljárást* alkalmazzunk a megsegítésben. Ez más szóval azt jelenti, hogy ki kell építeni az egészséges családgondozás rendszerét!

Gyakori eset, hogy a *kikérdezett hamis adatokat mond be* abban a hitben, hogy neki érdeke helyzetét még siralmasabbnak és nehezebbnek feltüntetni, mint amilyen az a valóságban. Mégis helytelen volna a kérelmezővel előre éreztetni bizalmatlanságunkat. A földerítés adatai tüntessék fel világórán, milyen forrásból származnak és tartalmazzák a megjegyzést, hogy ezt, vagy amazt a megállapítást nem szabad készpénznek elfogadni. *Kíméljük a kikérdezett becsületérzését, szemérmességét.* Néhány sablonos kérdést leszámítva, inkább *beszélgetés formájában* tudjuk meg, amit akarunk. Nagyon kell vigyázni, ha idegeneket tudakolunk, nehogy abból valami *baj, vagy hátrány származzék védencünkre*, hiszen esetleg állásába kerülhet a tapintatlan, vagy fölösleges kérdezősködés. Semmiképen ne legyen annak rendőri, vagy detektív íze. Hányszor megesik például, hogy házi zsörtölődések, perpatvarok, úgy próbálnak érvényre jutni, hogy rossz információt adnak a kérdeztetről. Irigység, rosszindulat, pletyka, vagy más kicsinyes indulatok vezetik az informálót. De még más veszedelem is lehet. *Ügvetlen kérdezősködések esetleg rossz hírbe hozhatják a tudakozás alatt levő egyént vagy családot*, aminek aztán sok kellemetlen következménye lehet. *A környezettanulmány tehát igen nagy felelősséggel járó munka.*

S mindazok ellenére, hogy ma — még zsidó felekezeti viszonylatban is — tömegek várnak istápolásra: *csak az egyéni munka segíthet.* S ha a segítség külső formáiban változtatást kívánunk is, *a belső föltételek és érzelmek, amelyek tette készítetnek*, ugyanazok, mint voltak karitásznál, vág) zsidó nyelven: *a cedókónál.* Ugyanaz az áldozatkéség, ugyanaz az odaadás szükséges ma is. Csak *új formát adunk a*

baráti szeretetnek, új metódusokat alkalmazunk, melyek korszerűek és célravezetőek.

Személyes hatás, mely a modern istápolás alapi öltétele, el sem képzelhető *meleg érzület* nélkül. Mert az emberi kapcsolatok nem valamely kor múltó szükségletein, kívánalmain alapulnak, hanem az emberi életközösség örökérvényű és megmásíthatatlan törvényein. *Ember társának csak úgy nyújthat igazán segítséget, ha vele érez. Ha az idegen gondot, idegen fájdalmat sajátjaként érzi. Ha az marcangolja a szívet és nem hagy neki nyugtot.* Eredményt csak az érhet el, akit a bizalom szálai kötnek, aki a lekötelezettség érzését tudja kelteni, aki az igazság örök törvényei alapján cselekszik, *akinek van szíve arra, hogy másokat megértsen, mások inségét fölfogja, ügyét magáévé tegye., sorát átérezze.* A szociális segítség elengedhetetlen feltétele az a *bensőséges odaadás és szeretet, mely igazán testvért lát minden emberben.*

Hogy ki mindenkit kell a tudakozódásba belevonni, arról már szólottunk. És mindezt csak azért, hogy a kérelmező egyéniségét megismerve a segítséget akként formáljuk, hogy az igazán célravezető legyen. A cél — ezt sohse felejtjük el — : *talpraállítani az embereket és fölöslegessé tenni a segítséget.* Amint hogy *minden segítségnek ez a célja: tegye fölöslegessé önmagát.* Vagyis fejlesszük oda a rászoruló tudatát, erejét, hogy saját tudásával, fáradozásával, munkájával el tudja magát tartani.

A gondozó segítség tehát megállapítja az istápolás olyan módját és gyakorlatát, melynél fogva a rászorulót kiségheti a bajból, hogy aztán megálljon a maga lábán.

Ime illusztrálásul egy kis példa, melyet a Hölgyszabotóság tagja mondott el: egy 16 esztendősi fiú már kilencszer állt a fiataloknak bírósága előtt, így került ügye a Patronázshoz és onnan a hölgyszabotóhoz. Az indok tudakolása alkalmával kitűnik, hogy a fiút az anyja nem engedi rendes munkába állni, hanem öccsével együtt koldulásra kényszeríti. Az anya beteg, munkaképtelen. Nem szükséges itt a részletekre kitérni, csak hogy lássuk az előbb említett célt, hogy t. i. a segítő tegye magát fölöslegessé: az anyának újságelárusító igazolványt szerzett a segítő s ezzel fölszabadította a két gyereket, akikből már munkás tagjai válhatnak a társadalomnak. Fölszabotóság itt megállapítani, hogy a család többé nem kerül pénzébe a jótékony egyesületeknek.

A segítő gondozás bizony teljes odaadást követel minden egyes esetben, hogy végrehajthassa azokat az intézkedéseket, melyek eredményre vezetnek. *Az a felelősség, melyet a segítő munka magára vesz, amikor minden intézkedését kezébe fogva rákényszeríti, hogy nem hagyhatja*

abba a munkát mindaddig., míg a feladatát meg nem oldotta., míg a lehető teljes segítség célját maradéktalanul el nem érte.

Említettük már, hogy fontos a *bizalom megnyerése*, mert ez felébreszti a rászorulóban a segítség akaratának és lehetőségének érzését és hitét és egyúttal felszabadítja benne azokat az energiákat, amelyek majd a saját erejét is munkába állítják az inséges állapotból való ki* szabadulásra és saját maga sorsának a formálására. És ebben a kapcsolatban, ahol mint *ember az emberrel állnak egymás mellett*, lehet igazán eredményesen munkálni, mert itt megőrzi a rászorult az ő emberi méltóságát és így lesz csak módunkban visszavezetni és megtartani őt az emberi társadalom értékes, munkás tagjának.

Világosan látszik tehát, hogy *a biológiai, szociális és pszichikai összefüggések* életformáió hatásának mélyreható megismerése erősen befolyásolta a *gondozás módszereinek* fejlődését. Ma már alaposan megindokolt *szociális diagnózisról* beszélünk, óvatosan fölállított *szociális prognózisról* és felelősségteljesen keresztülvitt *szociális terápiáról*, mint a segítő módszerek egyes állomásairól. Mert aki a szociális segítő munkában komolyan, céltudatosan, gyógyítón részt akar venni, aki tehát a *társadalom testén akar gyógyító szándékú beavatkozást eszközölni*, annak épp úgy ösmernie kell a társadalom egész szép vezetet, valamint az orvosnak, aki a szemet vagy a tüdőt akarja gyz gyítani, ösmernie kell az egész emberi szervezetet.

iNem elegendő tehát a jó szív, a nemes szándék. Pszichológiai, biológiai, pedagógiai, szociális ösmeretek egész sora szükséges, hogy alapos, körültekintő és a társadalom szempontjából igazi konstruktív múnkát végezzünk. És ezeket a tudományokat is egészen speciális szemszög böi kell megtanulni, ezért kellenek ehhez külön tanfolyamok, iskolák. Az így felvértezett, mondhatnánk tudatosított szociális segítőmunkások aztán megalkotják azt a reformot azt a reorganizációt, amelyre minden szociális egyesületnek múlhatatlan szüksége van, ha hivatását helyesen,, okszerűen akarja betölteni, ha a rábízott anyagi és erkölcsi javakkal célravezető becsületességgel akar gazdálkodni, ha életben akai maradni.

Igen nagy szükség volna tehát *egy zsidó szociális iskolára*, ahol kiképzést nyerjenek elsősorban a zsidó szociális és karitatív intézmények adminisztratív alkalmazottai. Egyenesen elképzelhetetlen, hog^ ma, amikor a szakképzettség minden vonalon döntő szerepet játszik és amikor a legkisebb üzem racionális vezetése sem képzelhető el szakképzett munkaerők nélkül, éppen a legbonyolultabb szociális problémákat intéző jószándékú egyesületek alkalmazottai dolgozhassanak szakképzettség nélkül. Kétségtelen, hogy *egy szociális egyesületnek még az adminisztrációját sem, végezheti jól olyan ember, akinek nincs szó-*

ciális tudása., nincs szociális érzülete. Az egyesületeknek tehát eminens kötelességük önmaguk és az őket istápoló zsidó társadalom iránt, hogy alkalmazottaiknak lehetővé tegyék egy abszolút komoly, nívós, a szociális ismeretek minden ágazatát magában foglaló szociális tanfolyam Hvégzését.

Ugyancsak jó szolgálatot tenne ez a szociális tanfolyam az egyesületek keretében működő *önkéntes munkásoknak*. Legalább is azoknak, akik nagyobb és igazibb eredmények elérése céljából az itt kifejtett irányelvek étlapján szeretnék munkájukat folytatni. S végül alkalmat kellene nyújtani *azoknak a nőknek*, akik a szociális munkát majd mint életpályát, kenyérkereseti lehetőséget akarják megtanulni, hogy a tanfolyamot elvégezhesék. Bizonyos, hogy válogatni leheű: majd a jelentkező leányanyagban, akiket a tanfolyamon nyert elméleti és gyakorlati képzettségük alapján szívesen alkalmaznak majd a csonkaország határain túl élő zsidó közületek is. (Egyúttal *új életpályát nyitunk soze intelligens zsidó leánynak.*) Mert előbb-utóbb minden karitatív egyesület ráeszmél, hogy okosabban, céltudatosabban kell gazdálkodnia és működnie, mint eddig.

Ha *más felekezetek* szociális munkáját tekintjük, megállapíthatjuk, hogy fáradságot nem kímélve törődnek, foglalkoznak híveikkel. Azok az erők. azok az apparátusok és segítségforrások természetesen nem állnak a maroknyi zsidóság rendelkezésére. De, ha külföldi példákat nézünk, ahol a zsidó arányszám semmivel sem jobb, sőt — nyugodtan mondhatjuk — a zsidó áldozatkészség sem nagyobb; meg kell állapítanunk, hogy *megfelelő szervezéssel és munkáldozattal lehet egészen Hvalót produkálni még a megsappant anyagi jövedelmekkel is.*

Gondoljunk például arra a nagyarányú munkára, melyet a *katolikus Egyház* a híveivel ¹való törődésben kifejt. Tanító és szórakozó délutánok, együttes kirándulások, játékok, ünnepélyek égés? sora ad alkalmat, hogy a gyermeket már pici korában egész életére elkötelezze hívéül. Gondoljunk a fiatalság körében végzetl belső missziós munkákra, a különböző otthonokra, szeretetházakra, melyeket fentart és patronál. Gondoljunk a felnöttek gondozása körül körzetenként, zárdánként végzett munkákba. Erre a zsidó közületeknek nincsen módjuk. De vájjon mi akadályja volna annak, hogy mi is *megszervezzük a zsidó gyermekek* játszódélutánjait, munkaközösségét, olvasó- és mesedélutánjait, korrepetálását, kirándulásait stb. Mi akadályja volna annak, hogy szerény keretek között megszervezzük a *zsidó settlementmunka alapjait.*, ahol előbb tán csak egyszer egy héten, később többször is találkozhatnának zsidók, mint emberek. Ahol oktató, szórakoztató előadások gyarapítanak a zsidó tudást, nemesítenék a kedélyt, tennék fogékonnyá a lelkeket az örök zsidó ideálok: a nemes, szép és jó iránt. Nem gon-

dolunk itt csupán, vagy legelsősorban vallásos tárgyú összejövetelekre. De minden esetre olyan előadásokra, melyek a *zsidó öntudatot emelik*, melyek a *zsidóság etikai alapját* megmutatják, melyek a szomorú jellel szemben a dicső multat tárják föl s megtanítják a zsidó embert arra, hogy magasan lobogtassa és sohase hagyja el a zsidó eszménység zászlaját! Csak természetes, hogy nem szabad elmulasztani majd az alkalmat s meg kell ismertetni a zsidó tömegeket a *korszerű eszmék* aktuális problémáival is. Szóval, *mivelni kell a zsidó közösséget* s ezzel óvni a minden nap bajaiban, gondjaiban való elmerüléstől, elszürküléstől. És *ehhez igazán nem kell más, mint szervező munka*. Nem nagy hajrával, mint inkább vissza nem rettenő, az első sikertelenségektől és kicsinyes kritikáktól vissza nem riadó céltudatos, lelkes munka, így tudok majd közelkerülni zsidó embertársaimhoz, így tudok majd benne reményt kelteni, így tudok arcára derút varázsolni, így tudom benne ébrentartani azt az acélos energiát, melynek ma oly sok alkalma van az elernyedésre.

Emberbaráti mozgalmakban, a szellemi fejlődés útvonalán., a társadalmi igazságokra való törekvésben a zsidóság mindenkor az élen járt. Hiszen ez a zsidóság isteni küldetése, ez a zsidóság létalapja, ezért él. Szabad-e nekünk épen ezen a téren, az új idők egyetlen konstruktív — mert az emberi szolidarizmust szolgáló — törekvéseiben *lemaradnunk más felekezetek mögött?* Lehet-e ölbetett kezekkel néznünk, hogy a méltán példakép emlegetett *zsidó családi élet* csak a múlté legyen, hogy *fiatalságunk züllik s szabad prédája mindenfajta csábításnak, térítésnek?* Szabad-e tétlenül elhaladnunk mindennapi törekvések mellett, amelyek a tudatlan, fölvilágosítatlan, zsidó gondozásban, meleg zsidó törődésben nem részesülő testvéreinket az *ellentáborba csábítják?*

De van a kérdésnek egy egészen *praktikus oldala* is. A hatóságok: állam és város, ma rengeteget juttatnak a nélkülöző lakosságnak. E szolgáltatások közpénzekből nyernek fedezetet és ezekben az adófilérekben jelentős tényező a zsidó adófizetők pénze is. *Jogos tehát az igényünk minden ilyenfajta szolgáltatásra.* De a szociális segítő munkások nagy része nem is tud róluk. *Vem. tudják, mi mindent kérhetünk és várhatunk a hatóságoktól.* Mikor lehet a beteg számára kórházat, gyógyszer, kezelést, a gyerek számára tandíjmentességet, ingyen tankönyvet, napközi otthont, nyaraltatási, üdülési akciót, stb. stb. igénybe venni. Más felekezetek jelentős állami és városi hozzájárulással nagyszerű intézményeket tartanak fenn. Ingyen telek, ingyen berendezés, tüzelő, élelem, ingyen személyzet stb. jut a felekezeti vezetés kezébe. Csak persze tudni kell róla, ismerni a lehetőségeket. *Utána kell járni,* jelentkezni kell s *adnak.* Fel nem kínálják, de ha ott vagyunk, nem hagyhat-

ják ki a sorból. Ha mi aztán a saját erőnkől még gyarapítani is tudjuk, annál jobb.

Fel kellene állítani minden hitközségnek a maga szociális központját. Ez nem jelenti azt, hogy az eddig működött egyesületek hatáskörét, autonómiáját meg kell nyirbálni, de jelenti a közös munkatervet, az egységesen alkalmazott módszereket, a racionális gazdálkodást, a tervszerűséget. S az idők parancsolólag lépnek fel. Vészes idők járnak Középeurópában a zsidóságra. Ki tudja, mikor csap át a láng más országokba? S hogyan védi magát a zsidóság, ha szét vagyunk tagolva, hogyan mentjük meg értékeinket, — zsidó testvéreinket, — ha nem él bennünk erősen az emberi, a zsidó szolidaritás, ha nincsenek korszerűen megszervezve intézményeink?

Varsányi Géza.